

Mezinárodní konference k 60. výročí Základního zákona SRN z pohledu evropeizace a globalizace

Jan Filip*

Ve dnech 26. až 29. listopadu 2009 proběhla na Jagellonské univerzitě v Krakově mezinárodní konference pod názvem „Ústava v dobách globalizace a evropeizace. Konference k 60. výročí schválení Základního zákona pro SRN“ (Verfassung im Zeitalter von Globalisierung und Europäisierung. Konferenz zum Anlass des 60. Jubiläums der Verabschiedung des Grundgesetzes für die Bundesrepublik Deutschland), jejímiž pořadateli byly Uniwersytet Jagielloński, Alexander von Humboldt Stiftung, Konrad Adenauer Stiftung, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej a další instituce. Téma konference, jejímž jednacím jazykem byla tentokrát výlučně němčina, bylo zvoleno s ohledem na 60. výročí přijetí Základního zákona SRN. Současně však třeba zdůraznit, že se nejednalo o nějakou typicky vzpomínkovou akci. Výročí Základního zákona bylo organicky spojeno s procesy evropeizace a globalizace, což se projevilo nejen v referátech zde přednesených, nýbrž i ve složení účastníků. Na konferenci vystoupilo celkem 22 referentů, kteří se zabývali jednak obecnějšími otázkami evropeizace a globalizace, jednak konkrétními problémy, mezi kterými měl zásadní význam rozsudek Spolkového ústavního soudu z 30. června 2009 k doprovodným zákonům k Lisabonské smlouvě. Tomu se věnovali zejména účastníci ze SRN jako Prof. Dr. Dr. h.c. Peter-Christian Müller-Graff (Heidelberg), který na jeho příkladu analyzoval nadnárodní otevřenost Základního zákona. Více kritický byl Prof. Dr. Stephan Oeter (Hamburg), který se zabýval evropeizací v SRN jako součástí evropského ústavního svazku a který formulovat mimo jiné tezi o dvou srdcích, které bijí v Spolkovém ústavním soudu (jedno pro EU a druhé pro SRN) a Prof. Dr. T. Schmitz (Göttingen), který se zabýval dopady evropského práva na ústavní soudnictví. Rovněž diskusní vystoupení (prof. Filip – MU Brno, prof. Wyrzykowski – Ústavní tribunál Polsko) se věnovala této otázce. Jako čtvrtý v pořadí vystoupil prof. Filip (MU Brno), který se zabýval pojmem evropeizace a vlivy německého ústavního práva na ústavní právo v ČR v minulosti a současnosti. Maďarský referát (Prof. Dr. Ist-

van Szabo Budapešť) přinesl řadu zajímavých poznatků o postavení hlavy státu a zejména o změnách v postavení předsedy vlády inspirovaných německým kancléřským systémem. Španělský příspěvek (Doc. J. Martinez y Soria, Göttingen) byl věnován srovnání německého federalismu a španělského regionalismu, italský (prof. A. D'Atena, Řím problémům subsidiarity), zatímco soudce Ústavního soudu Litvy prof. E. Šilejkis se věnoval vlivům německé ústavy na prostředky parlamentní kontroly. Prof. R. Mussnug (Heidelberg) na tyto příspěvky navázal rozborem prostředků k zajištění vládní stability v SRN, prof. W. Heun (Göttingen) zvláštnostmi volebního systému SRN, prof. M. Gurlitzová ochranou osobních dat a prof. D. Kugelman ústavními aspekty vysílání ozbrojených sil. Zvláštností složení referentů bylo též vystoupení čtyř akademiků a soudců z Taiwanu (Prof. Dr. Tzong-Li Hsu, Prof. Dr. Ming-Hsin Lin (Taipeh, Taiwan) Prof. Dr. Tzung-jen Tsai a Prof. Dr. Chien-liang Lee), kteří demonstrovali vliv německého ústavního práva na taiwanskou ústavu a rozhodování taiwanského ústavního soudu, což je dáno mimo jiné již tím, že polovina jeho soudců vystudovala v SRN. Většina polských referentů se zaměřila rovněž na otázky německé inspirace v polské ústavě; prof. B. Banaszak a Mgr. Żukowski na problém bikameralismu, dr. Božek na postavení hlavy státu, prof. Janicka na právo politických stran a prof. Maciąg na funkce ústavy. Ohlas mělo i rozhodnutí Ústavního soudu ČR k Lisabonské smlouvě. Prof. Filip v této souvislosti v rozpravě upozornil na zajímavý fakt, který dokresluje vznik evropského ústavního svazku (Verfassungsbund). Rozhodnutí Lisabon II je konfrontací dvou přístupů k EU. Když pak skupina senátorů svůj návrh opřela o rozhodnutí Spolkového ústavního soudu, stal se zamítavý nález našeho Ústavního soudu nepřímo polemikou s některými jeho závěry. Jiným aspektem diskuse byla okolnost, že v některých vystoupeních se objevily i připomínky minulosti (předválečná ČSR nebo německá okupace Krakova a její důsledky pro univerzitu). Konference tak přispěla k dalšímu rozvoji vědeckých styků a názorně demonstrovala sblížování názorů na řadu aktuálních otázek společného rozvoje členských států EU.

* Prof. JUDr. Jan Filip, CSc., Katedra ústavního práva a politologie, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.